

ДЕПАРТАМЕНТ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ
ІНФРАСТРУКТУРИ



*РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ
МІСЦЕВИХ ПРОГРАМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
БЕЗПЕКИ ТА СТІЙКОСТІ КРИТИЧНОЇ
ІНФРАСТРУКТУРИ, ПРОГРАМ ПІДВИЩЕННЯ
СТІЙКОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ДО
КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ, ВИКЛИКАНИХ
ПРИПИНЕННЯМ АБО ПОГІРШЕННЯМ
НАДАННЯ ВАЖЛИВИХ ДЛЯ ЇХ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ПОСЛУГ ЧИ ДЛЯ
ЗДІЙСНЕННЯ ЖИТТЄВО ВАЖЛИВИХ
ФУНКЦІЙ*



Департаментом захисту критичної інфраструктури Адміністрації Держспецзв'язку спільно з Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України розроблено та надіслано на адреси обласних державних (військових) та Київської міської державної (військової) адміністрацій листом Адміністрації Держспецзв'язку від **30.11.2023 № 07/02/01-9200/СЕД** Методичні рекомендації щодо розроблення та затвердження місцевих програм забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури, програм підвищення стійкості територіальних громад до кризових ситуацій, викликаних припиненням або погіршенням надання важливих для їх життєдіяльності послуг чи для здійснення життєво важливих функцій, затверджені наказом Адміністрації Держспецзв'язку від 30.11.2023 № 997

«Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення та затвердження місцевих програм забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури, програм підвищення стійкості територіальних громад до кризових ситуацій, викликаних припиненням або погіршенням надання важливих для їх життєдіяльності послуг чи для здійснення життєво важливих функцій».



МІСЦЕВІ ПРОГРАМИ

є документами, що визначають **цілі та пріоритетні напрями, містять заходи із забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури, підвищення стійкості територіальних громад** до кризових ситуацій, викликаних припиненням або погіршенням надання важливих для їх життєдіяльності послуг чи припиненням здійснення життєво важливих функцій, взаємодії суб'єктів національної системи захисту критичної інфраструктури, а також відновлення функціонування об'єктів критичної інфраструктури в територіальних громадах.

Залежно від термінів реалізації заходів та досягнення результатів місцеві програми розробляються **на поточний (1 рік)** або на **середньостроковий (до 3 років)** період. Для більш ефективної роботи рекомендується розробляти місцеві програми на середньостроковий (до 3 років) період.

Процес розроблення та затвердження місцевих програм можна розділити на такі етапи:

1. організаційний (підготовчий) етап;
2. етап проведення аналізу (аналітичний);
3. етап визначення джерел фінансування заходів місцевих програм;
4. етап затвердження місцевих програм.



ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП

Ініціатором розроблення місцевих програм може бути сільський, селищний, міський голова або виконавчі органи сільської, селищної, міської ради на виконання Закону України «Про критичну інфраструктуру».

Залежно від структури виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, що затверджена в територіальній громаді, рекомендується визначити відповідальним за підготовку на розгляд ради проєкту місцевих програм та звітування раді про хід і результати виконання цих програм виконавчий орган (структурний підрозділ), до повноважень якого належать *питання цивільного захисту або зазначені повноваження*.

Рекомендується процес розроблення місцевих програм *скоординувати з бюджетним процесом* у територіальній громаді для того, щоб заходи місцевих програм були передбачені у проєкті місцевого бюджету.



ЕТАП ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ (АНАЛІТИЧНИЙ)

1. Визначення особливостей місцевості
2. Ідентифікація об'єктів, що забезпечують життєдіяльність
3. Ідентифікація та аналіз загроз

ОСОБЛИВОСТІ МІСЦЕВОСТІ

1. *Географічно-природні* (географічне положення, природні умови – фізична поверхня, клімат, внутрішні води, лісовий фонд тощо)
2. *Соціально-економічні* (соціальна структура, економічний, трудовий та промисловий потенціали)

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ

Прикладами критеріїв для включення об'єкта до переліку об'єктів, стійкість яких забезпечуватиметься виконанням заходів, передбачених у плані забезпечення безпеки та стійкості можуть слугувати:

- наявність альтернативного джерела надання життєво важливих функцій та/або послуг;
- кількість жителів, яким можуть не надаватися життєво важливі функції та/або послуги;
- критерії, наведені у частині третій статті 8 Закону України «Про критичну інфраструктуру».



ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА АНАЛІЗ ЗАГРОЗ

Ідентифікація загроз передбачає визначення усіх потенційно можливих подій або явищ, які можуть мати негативний вплив на територію, для якої проводиться аналіз, із подальшим складанням відповідного переліку загроз. Ідентифікація загроз проводиться на основі аналізу подій або явищ, які виникали раніше, можливих наслідків впливу реалізації загрози та позиції зацікавлених органів.

Природна загроза	Техногенна загроза*	Воєнна загроза	Соціальна загроза
Лавина	Аварія на АЕС	Інцидент з активним використанням зброї	Акції протесту, що порушують функціонування органів державної влади
Посуха	Аварія на дамбі	Збройний напад	Акції протесту, що порушують функціонування об'єктів, які забезпечують життєдіяльність населення
Землетрус	Витік/викид небезпечних речовин	Біологічний напад	Утримання в заручниках працівників об'єктів, які забезпечують життєдіяльність населення
Епідемія/пандемія	Промислова аварія	Хімічний напад	
Повінь	Аварія на шахті	Кібератака	
Ураган/шторм	Пошкодження трубопроводу	Вибуховий напад	
Зимовий шторм	Радіологічний викид	Атака з повітря	
Пожежі	Сходження поїзда з рейок	Ядерний напад	
	Побутова пожежа	Радіологічний напад	
	Аварії в системах життєзабезпечення		



ПЛАНУВАННЯ

На основі Картки загроз та проведеного аналізу формується деталізований План забезпечення безпеки та стійкості, який складається з пояснювальної записки, в якій зазначаються вихідні дані для проведення аналізу (особливості місцевості, проблематика надання життєво важливих послуг, характерних для території, для якої проводиться аналіз, результати аналізу об'єктів, загроз тощо) та безпосередньо план заходів для забезпечення стійкості об'єктів та населення в цілому. У плані заходів зазначаються:

1. пріоритетні завдання – завдання, необхідні для забезпечення стійкого надання послуг;
2. заходи, спрямовані на досягнення пріоритетних завдань, – заходи, виконання яких призведе до посилення спроможності громади в управлінні кризовими ситуаціями;
3. строк виконання – визначається квартал і рік, до кінця якого необхідно виконати зазначений захід;
4. відповідальні за виконання – визначаються відповідальні за виконання заходу суб'єкти;
5. ресурси – визначаються ресурси, необхідні для реалізації заходу;
6. індикатор виконання – визначається очікуваний результат щодо заходу.



СТРУКТУРА МІСЦЕВИХ ПРОГРАМ МОЖЕ МІСТИТИ ТАКІ РОЗДІЛИ:

- I. Паспорт програми (зазначаються підстава розроблення програми, розробники, відповідальні виконавці, терміни реалізації програми, етапи виконання та обсяг фінансових ресурсів, необхідних для її реалізації).
- II. Загальні положення.
- III. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована програма (зазначається обґрунтована проблематика, на розв'язання якої спрямовано реалізацію програми).
- IV. Мета програми.
- V. План забезпечення безпеки та стійкості.
- VI. Обсяги та джерела фінансування програми.
- VII. Координація та контроль виконання програми.
- VIII. Порядок використання коштів бюджету під час реалізації програми.
- IX. Очікувані результати реалізації програми.



ФІНАНСУВАННЯ

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2023 року № 825-р «Про затвердження Національного плану захисту та забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури» рекомендовано органам місцевого самоврядування під час формування проєктів місцевих бюджетів передбачати кошти, необхідні для виконання заходів Національного плану.

Стаття 91 Бюджетного кодексу України передбачає, що з усіх місцевих бюджетів виділяються кошти для проведення заходів у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру в межах повноважень, встановлених законом.

Статті 89 та 91 Бюджетного кодексу України не визначають окремо відповідного напрямку здійснення делегованих повноважень щодо підтримки критичної інфраструктури, проте із місцевих бюджетів територіальних громад можуть фінансуватися заходи із забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури, взаємодії суб'єктів національної системи захисту критичної інфраструктури, а також відновлення функціонування об'єктів критичної інфраструктури у складі загальних видатків на проведення заходів у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру в межах повноважень, встановлених законом.

Рекомендується також створювати *матеріальний резерв* для подальшого фінансування заходів та завдань, визначених у розділі V «План забезпечення безпеки та стійкості» місцевих програм.

Програма забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури

Програма підвищення стійкості територіальних громад

1

2

Розробляється за рішенням голови обласної державної (військової) адміністрації

Розробляється за рішенням голови обласної державної (військової) адміністрації та/або виконавчого органу сільської, селищної, міської ради

Під поняттям «об'єкт, що забезпечує життєдіяльність» слід розуміти поняття «об'єкт критичної інфраструктури» (Закон України «Про критичну інфраструктуру»), а аналіз та розроблення заходів забезпечення стійкості проводяться безпосередньо для об'єктів критичної інфраструктури.

Примітка. Інформація з Реєстру об'єктів критичної інфраструктури надається посадовим/службовим особам суб'єктів національної системи захисту критичної інфраструктури за суб'єктом права чи за об'єктом критичної інфраструктури за письмовим запитом до Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації (абзац третій пункту 2 постанови Кабінету Міністрів від 28 квітня 2023 року № 415 «Про затвердження Порядку ведення Реєстру об'єктів критичної інфраструктури, включення таких об'єктів до Реєстру, доступу та надання інформації з нього»).

Під поняттям «об'єкт, що забезпечує життєдіяльність» слід розуміти поняття «об'єкт, що забезпечує життєдіяльність населення територіальної громади» (законодавством не визначено), а аналіз та розроблення заходів забезпечення стійкості проводяться безпосередньо для територіальної громади та об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення територіальної громади.

ДЕПАРТАМЕНТ
ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ
ІНФРАСТРУКТУРИ



*ВЗАЄМОУЗГОДЖЕНІСТЬ
МІСЦЕВИХ ПРОГРАМ,
ВИЗНАЧЕНИХ
ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО
КРИТИЧНУ ІНФРАСТРУКТУРУ»*